

LEERWERKTRAJECT 'WOONZORGSERVICE VOOR MANNEN'

Een pilot in het kader van Kennis=Meedoen van de provincie Noord Brabant, uitgevoerd binnen het project Wonen Zorg en Service in de Wijk Tilburg.

Inhoud

Vooraf

1. Wonen, zorg en service in de wijk
 2. Doelgroep
 3. Doelstelling
 4. Het leerwerktraject
 5. Projectorganisatie
 6. Stappenplan
 7. Planning, begroting en financiering
 8. Resultaten en producten
- Bijlage Voorbeeldelementen activiteitenplan

Vooraf

Onze bevolking vergrijsst, het aantal oudere mensen neemt substantieel toe. De vraag naar zorg wordt groter en in de zorgsector wordt een groot personeelstekort verwacht. Tegelijkertijd 'vermaatschappelijkt' de zorg: mensen willen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen en de zorg wordt zoveel mogelijk bij de mensen thuis gegeven. Door deze ontwikkelingen groeit de behoefte aan ondersteuning bij wonen, zorg en welzijn in de directe woonomgeving. Door in deze behoefte te voorzien, kan het tekort in de zorg (deels) worden teruggedrongen/voorkomen.

Als mensen een beroep kunnen doen op woon-, zorg- en welzijnsdiensten kunnen zij langer zelfstandig wonen in hun thuissituatie. Dat geldt niet alleen voor ouderen, maar voor alle mensen met een beperking die een steuntje nodig hebben om hun zelfstandigheid te bewaren¹. Tegelijkertijd biedt de vraag naar woon-, zorg- en welzijnsdiensten een uitgelezen kans voor werkzoekenden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Door hen de diensten te laten uitvoeren, doen zij zinvolle werkervaring op. In combinatie met passende scholing krijgt deze groep zo weer meer kansen om 'mee te doen' in de samenleving.

1. Wonen, zorg en service in de wijk

'Woonzorgservice' is een nieuwe vorm van dienstverlening die bij Wonen Zorg en Service in de Wijk (WZSW) Tilburg de afgelopen vier jaar is ontwikkeld en onderzocht. Dat heeft geleid tot een specifieke formule: het leerwerk-dienstenbedrijf Binnen WZSW worden aan mensen in de wijk betaalbare woonzorgservicediensten aangeboden. In de afgelopen vier jaar heeft WZSW een klantenbestand van ongeveer 400 mensen opgebouwd die behoefte hebben aan enige vorm van woonzorgservice dienstverlening. Die diensten worden uitgevoerd door werkzoekenden.

Om werkzoekenden te ontwikkelen tot een (beginnend) woonzorgserviceverlener voert WZSW drie soorten leerwerktrajecten uit:

- een oriëntatietraject van twee maanden, waarin werkzoekenden kunnen ontdekken of het werken in de wijk bij hen past;
- een toeleidingstraject van drie tot zes maanden, gericht op toeleiding naar betaald werk;
- een activeringstraject van zes maanden, voor vrouwen die actief willen worden op het terrein van wonen, zorg en welzijn.

Ook is een nieuwe opleiding op het gebied van woonzorgservice ontwikkeld: de mbo-opleiding voor woonzorgserviceverlener op niveau 2.

In de afgelopen drie jaar hebben meer dan 150 werkzoekenden één van deze trajecten gevolgd. Momenteel zijn er circa 30 woonzorgserviceverleners werkzaam en volgen nog eens zo'n 20 personen een traject. De manvrouwverdeling is echter nogal scheef; slechts zo'n 20% van de deelnemers is man.

WZSW wil de aanpak verder doorontwikkelen, in aansluiting op de bevindingen van de voorlopige evaluatie van WZSW. Hieruit blijkt namelijk:

¹ WZSW werkte mee aan de totstandkoming van het RWI rapport 'huishouden op de markt'.

- dat kandidaten die de opleiding willen volgen, nog niet alle competenties bezitten om daadwerkelijk in te kunnen stromen. Het gaat dan vooral om spreken in het Nederlands, schrijven, sociale vaardigheden en genderspecifieke opvatting over wat een man dan wel een vrouw (niet) behoort te doen;
- dat vooral vrouwen zich als woonzorgserviceverlener willen ontwikkelen, maar nauwelijks mannen zich aanmelden voor deze nieuwe vorm van persoonlijke dienstverlening. Dit komt door het zorgende imago van de dienstverlening én doordat het huidige activeringstraject uitsluitend voor vrouwen is bedoeld;
- dat bij WZSW de wachtlijst voor kleine klusjes in en om de woning snel stijgt, omdat er te weinig kandidaten zijn die hiervoor de vaardigheden of de interesse hebben. Het gaat vooral om klusjes met een 'mannelijk' karakter, zoals het bijhouden van tuintjes (snoeien, maaien, onkruid weghalen), spullen ophangen, een wandje behangen, rotzooi in huis opruimen of iets schilderen.

Tegen deze achtergrond ziet WZSW een taak en een kans om een nieuw leerwerktraject te ontwikkelen waarmee vooral mannen hun kans op de arbeidsmarkt versterken. Het beoogde leerwerktraject is de 'mannelijke' equivalent van het huidige WZSW-activeringstraject dat voor vrouwen wordt uitgevoerd.

2. Doelgroep

De doelgroep van het project 'Leerwerktraject woonzorgservice voor mannen' bestaat uit:

Laagopgeleide werkloze autochtone en allochtone mannen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Taakstelling van het project is om veertien mannen het leerwerktraject te laten volgen, in twee groepen van elk zeven mannen afkomstig uit twee wijken in Tilburg.

3. Doelstelling

De doelstelling van het project 'Leerwerktraject woonzorgservice voor mannen' is:

Ontwikkelen van een leerwerktraject wat 'sociaal leren' door laagopgeleide mannen stimuleert en hen toe rust voor werken in de persoonlijke (woonzorg) dienstverlening.

Het gaat bij 'sociaal leren' om contextgebonden leren². Waar vrouwen vaak relatiegericht zijn – en dus ook gericht zijn op een goede communicatie met de klant – zijn mannen vaak meer

² Bij 'sociaal leren' gaat het volgens de Vlaamse professor doctor Danny Wildemeersch om het leren van groepen, netwerken en sociale verbanden die problemen proberen op te lossen die nieuw, onverwacht en moeilijk voorspelbaar zijn. 'Sociaal leren' heeft een dubbele oriëntatie: een leercomponent waarmee het probleemoplossend vermogen van groepen wordt bevorderd én een gemeenschapscomponent waarmee het 'sociaal weefsel' wordt versterkt. De leercomponent gaat vooral uit van het leren door te doen, door te ervaren.

activiteitsgericht. Mannen zijn vooral gericht op het doen van de nodige klussen, maar hebben minder aandacht voor de communicatie. In de persoonlijke dienstverlening is klantgerichtheid echter essentieel. In het project 'Leerwerktraject woonzorgservice voor mannen' is het zaak om de mannen juist hierop te laten leren.

Het leerwerktraject heeft uiteindelijk als doel de mannen weer sociaal actief te laten zijn. Op individueel niveau wordt bepaald welke uitstroom passend is, bijvoorbeeld doorstromen naar de mbo-opleiding voor woonzorgserviceverlener of uitvoering van vrijwilligerswerk in de wijk.

Overigens is vanuit heel het land belangstelling voor het project getoond, omdat WZSW een aansprekend voorbeeld is van hoe WWB en WMO met elkaar verbonden kunnen worden. Ook diverse Brabantse gemeenten willen met het concept aan de slag, zoals Breda en de gemeenten rondom Tilburg. Vanuit dit oogpunt is doorontwikkeling van het leerwerktraject – specifiek voor mannen – een kans.

4. Het leerwerktraject

Het beoogde leerwerktraject duurt in het totaal ongeveer zes maanden. In dit leerwerktraject doen de mannen leer- en werkervaring op gericht op ontwikkeling van hun competenties.

Meer concreet bevat het leerwerktraject de volgende componenten:

- een wervingsaanpak speciaal bedoeld om mannen te werven, waarbij het traject en de dienstverlening vooral als 'stoer' en 'mannelijk' wordt geprofileerd;
- de essentie van het leertraject is 'communicatie': klantgerichtheid, contact maken, verwachtingen uitspreken, goed Nederlands spreken, etc.;
- het traject sluit aan bij de competenties die de mannen al bezitten, onder andere op het gebied van 'klussen' uitvoeren;
- het traject is sterk praktijkgericht: de mannen leren vooral in de praktijk, in de wijk en in een team;
- deelnemende trajectkandidaten worden gestimuleerd en ondersteund om een concreet dienstenproject te bedenken en uit te voeren voor en in de wijk (in aansluiting op de behoeften die zij en bijvoorbeeld de woningcorporatie zien in de wijk);
- in het traject is veel aandacht voor persoonlijke begeleiding, door een begeleider en door een trainer;
- 'leren' en 'werken' lopen in het traject naadloos in elkaar over;
- nieuwe mannen – voor de nieuwe leerwerktrajecten, na uitvoering van deze pilot – worden geworven via de deelnemers, in hun persoonlijk netwerk (tenslotte zijn zij de beste ambassadeur van het project).

Belangrijke voorwaarde om er in te slagen deelnemers te motiveren tot leren is maximaal aansluiting zoeken bij wat zij al kunnen en waar zij interesse in hebben. Ze moeten leren 'leuk' vinden.

5. Projectorganisatie

De projectorganisatie maakt onderdeel uit van de SBW, in deze projecthouder van de WZSW-organisatie³. De uitvoering van het project ligt in handen van de projectleider van WZSW (Peggy Trienekens). De gemeente levert de kandidaten voor het leerwerktraject aan. Deelnemers kunnen werkervaring opdoen bij partnerorganisaties, die participeren in WZSW, zoals de verpleeg- en verzorgingshuizen, thuiszorg en de woningcorporatie. Deze partnerorganisaties kunnen ook groepsopdrachten 'verzinnen' die aan de teams van deelnemers wordt gegeven. De begeleiding ligt in handen van een begeleider van WZSW en de trainer treedt op als persoonlijke coach. Nader bepaald wordt of de trainer wordt ingehuurd of bij de WZSW wordt aangesteld⁴.

De projectuitvoering wordt bewaakt door een projectgroep, die zes maal per jaar bijeen komt. De projectgroep bestaat uit de volgende organisaties:

- stichting De Wever (verpleging en verzorging);
- thuiszorginstelling Thebe;
- woningbouwcorporatie WonenBreburg;
- welzijnsorganisatie de Twern
- gemeente Tilburg.
- SBW, die tevens als projecthouder optreedt.

De projectgroep adviseert de stuurgroep. In de stuurgroep participeren dezelfde partners als in de projectgroep, alleen op bestuurlijk/directieniveau, aangevuld met de PRVMZ⁵. De stuurgroep wordt voorgezeten door de wethouder Werk & Inkomen van de gemeente Tilburg. De stuurgroep komt twee keer per jaar bijeen.

Voor meer uitgebreide informatie over WZSW zie www.wzsw.nl.

6. Stappenplan

Het project 'Leerwerktraject woonzorgservice voor mannen' bestaat uit de volgende stappen:

A. Voorbereidingsfase

1. Opstellen projectplan

B. Ontwikkelfase

2. Ontwikkeling van het concept 'leerwerktraject'

Het gaat hierbij om de ontwikkeling van de hoofdlijnen van het leerwerktraject:

³ Voor informatie over WZSW, zie www.wzsw.nl.

⁴ Formeel zijn ze niet bij de WZSW in dienst, maar bij de Stichting Bevordering Werkgelegenheid (SBW), de officiële rechtspersoon.

⁵ De Provinciale Raad voor Volksgezondheid en Maatschappelijke Zorg (PRVMZ) heeft het project oorspronkelijk ontwikkeld en is momenteel provinciaal projectleider van het concept, met als doel de aanpak verder in de Provincie Noord-Brabant uit te zetten.

- uitwerking van het concept 'sociaal leren';
- bepalen welke competenties centraal staan;
- hoofdlijnen van het 'leren' invullen;
- werkervaring organiseren;
- betrokken organisaties informeren;
- wervings- en selectieaanpak bepalen.

3. Opstellen activiteitenplan

Het activiteitenplan dient om het leerwerktraject daadwerkelijk uit te kunnen voeren. Het activiteitenplan bevat alle benodigde acties. In de bijlage zijn enkele voorbeelden opgenomen van onderdelen van het activiteitenplan.

C. *Uitvoeringsfase*

4. Werving en selectie deelnemers

De deelnemers aan het leerwerktraject zijn werkzoekenden – uitkeringsgerechtigden en niet-uitkeringsgerechtigden – die geregistreerd staat bij de dienst Werk & Inkomen van de gemeente Tilburg. Op grond van een schriftelijke selectie van potentiële deelnemers aan het project zal WZSW de kandidaten benaderen, informeren over het project en selecteren.

5. Uitvoering leerwerktraject

In deze stap wordt het leerwerktraject daadwerkelijk uitgevoerd, waaronder:

- training vaardigheden;
- opdoen werkervaring;
- ontwikkelen en uitvoeren van groepsopdrachten;
- begeleiding van deelnemers.

Kandidaten die het traject doorlopen, worden ondersteund om (minimaal) één andere persoon – uit hun persoonlijk netwerk – te interesseren voor een volgend leerwerktraject.

D. *Evaluatie en disseminatiefase*

6. Evaluatie

Het project wordt tussentijds en aan het einde geëvalueerd. De projectpartners werken mee aan de monitoring van het project door Wise Up arbeidsmarktconsultancy.

7. Methodiekbeschrijving

Op grond van de ervaringen in het project wordt de ontwikkelde aanpak uitgewerkt in een methodiekbeschrijving.

8. Verspreiding projectresultaten

De ervaringen in en resultaten van het projecten worden verspreid onder andere geïnteresseerden, onder andere via activiteiten van 'Kennis = Meedoen'.

E. *Algemeen*

9. Projectleiding

De projectorganisatie is al ingericht: er is al een stuurgroep, een projectgroep en een projectleider. Voor het project 'Leerwerktraject woonzorgservice voor mannen' zal alleen de projectleiding moeten worden versterkt.

7. Planning, begroting en financiering

	Onderdeel	Kosten	Planning
A.	Vorbereiding		
1.	Opstellen projectplan		December 2006
B.	Ontwikkeling		
2.	Onderbouwen concept leerwerktraject	€ 6.000,-	Januari - februari 2007
3.	Uitwerken activiteitenplan	€ 6.000,-	Februari 2007
4.	Werving en selectie deelnemers	€ 7.000,-	Februari-maart 2007
C.	Uitvoering		
5.	Training vaardigheden	€ 14.000,-	Maart 2007
6.	Leerwerktraject	€ 26.000,-	April - oktober 2007
7.	Werkervaringsplaatsen	€ 12.000,-	""
8.	Trainingsruimte en lesmaterialen	€ 8.000,-	
D.	Disseminatie en Mainstreaming		
9.	Evaluatie	€ 3.000,-	Maart – oktober 2007
10.	Opstellen methodiekbeschrijving	€ 4.000,-	November 2007
11.	Verspreiding resultaten	€ 6.000,-	""
	Algemeen		
12.	Projectleiding	€ 13.000,-	Februari-november 2007
	Totaal	€ 107.000,-	

De totale kosten van het project bedragen € 107.000,-. De kosten worden vanuit drie financieringsbronnen gedekt:

1.	WZSW Tilburg ⁶	€ 55.500,-
2.	Subsidie Kennis = meedoen	€ 49.500,-
3.	PRVMZ/inzet expertise	€ 2.000,-
	Totaal	€ 107.000,-

Het project wordt uitgevoerd van december 2006 tot en met december 2007.

⁶ Hierover worden met de gemeente nadere afspraken gemaakt. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat de gemeente voor de mannelijke deelnemers (extra) trajectgelden beschikbaar stelt.

8. Resultaten en producten

Het project 'Leerwerktraject woonzorgservice voor mannen' leidt tot de volgende producten:

- methodiekbeschrijving met daarin een beschrijving van het concept 'sociaal leren' en het 'leerwerktraject woonzorgservice voor mannen';
- eindevaluatie met daarin inzicht in de factoren die het leren door mannen positief beïnvloeden;
- rapportage.

BIJLAGE

Voorbeeldelementen uit het leerwerktraject

PR en werving

Actie:	"Catwalk"
Doel:	Mannen moeten worden getriggerd om zich aan te melden voor het traject
Kenmerk:	Stoer, mannelijk, fysiek (denk aan Karwei reclame)
Plaats:	Scholen (ROC's) Marktplaatsen (CWI's, Sociale Dienst, UVI's, weekmarkten)
Omvang:	5 bijeenkomsten van 4 uren, exclusief ontwikkeling en voorbereiding
Resultaat:	Minimaal 28 mannen die zich aanmelden voor een trajectplaats
Toelichting:	Wonen, Zorg en Service in de Wijk heeft bij de verwijzers het imago van een 'witte werkster'-project. Om meer en de juiste mannen te werven, willen we de veelzijdige kant van WZSW benadrukken, waarbinnen ook mannen zich thuis en prettig kunnen voelen.

Selectie

Actie:	"Met de billen bloot"
Doel:	Mannen moeten concreet laten zien wat ze in huis hebben op het gebied van: <ul style="list-style-type: none"> • tuinieren • schilderen • zagen, schroeven, boren en lijmen • schoonmaken • omgaan met ouderen en collega's
Kenmerk:	Vragen, denken, doen, improviseren en (laten) beoordelen
Plaats:	Praktijklokaal (ROC)
Omvang:	3 bijeenkomsten van 1 dagdeel, exclusief ontwikkeling en voorbereiding
Resultaat:	Minimaal 14 mannen die meedoen aan het traject
Toelichting:	Geen dienstvraag is gelijk, geen klant is gelijk. Dat vraagt om een veelzijdige, handige en praktisch ingestelde WZS-verlener, die zijn 'mannelijke' moet staan ten opzichte van ouderen in de wijk. Handigheid kunnen we de mannen niet binnen zes maanden leren, dat moet er al een beetje inzitten. Alle andere aspecten kunnen en willen we ze leren.

Uitvoering

Actie:	"Thuisvoelen"
Doel:	De mannen laten zien, laten ervaren en leren dat het verlenen van WZS-diensten mooi, veelzijdig, moeilijk, flexibel, maar vooral ook zinvol werk is; De mannen leren om de regie over hun leven (opnieuw) in eigen handen te nemen;

	De mannen laten zien dat ze (gezamenlijk) in staat zijn om iets concreets te creëren en/of te bereiken.
Kenmerk:	Samen werken aan: Praktische vaardigheden op het gebied van WZS (Nederlandse) taal en communicatie Gezondheid en beweging Een toekomst met een opleiding of (betaalde) baan Een concreet 'dienstenproject'
	Aan de slag: Bij ouderen of instellingen in de wijk Zelfstandig of als maat
Plaats:	WZSW, locatie berglandweg 38 te Tilburg Praktijklokaal (ROC)
Omvang:	22 weken, 24 uur per week, waarvan 12 uur training en 12 uur praktijk
Resultaat:	Minimaal 6 mannen die in staat zijn tot en inzetbaar als WZS-verlener in de wijk

Afsluiting

Actie:	1) “Zoek een maat” 2) “Wijkwerk”
Doel:	Ad 1) Continue instroom van nieuwe mannen voor WZSW Ad 2) Promoten van de activiteiten van WZSW binnen de wijk
Kenmerk:	Ad 1) Kandidaten die het sociale activeringstraject doorlopen, wordt gevraagd om (minimaal) één nieuwe kandidaat aan te melden voor het volgende traject. Ad 2) De trajectkandidaten gevraagd om in de laatste maand van het traject een concreet dienstenproject te bedenken en uitvoeren voor en in de wijk
Toelichting:	Ad 1) “Woonzorgservice voor mannen” mag geen eenmalig project zijn. Het wordt na afloop geïntegreerd binnen het trajectaanbod van WZSW. Vanwege de drempel die (werkloze) mannen en hun verwijzers ervaren om kandidaten aan te melden, wordt de werving van nieuwe kandidaten opgepakt binnen het traject. Hiermee kan een continue in- en doorstroom van trajectkandidaten worden veiliggesteld. Ad 2) Door het uitvoeren van een afsluitende praktijkopdracht in de wijk wordt het traject en WZSW onder de aandacht gebracht van de wijk. Los van de “free publicity” laat dit ook zien dat ook zien dat WZS-verlener is vak (apart) is en

dat er werk wordt gemaakt van de scholing en training van nieuwe medewerkers.

Resultaat:

Ad 1)

Minimaal 14 aanmeldingen voor het volgende sociale activeringstraject

Ad 2)

Een of meerdere concrete WZS dienstenprojecten in de wijk en de daarmee te verkrijgen PR.